

INTERNATIONAL WEEKLY

№ 20

01.12.2016 – 15.12.2016

Foreign
Policy
Research
Institute

**Видання "INTERNATIONAL WEEKLY"
здійснюється за підтримкою
ФОНДУ ФРІДРІХА НАУМАННА ЗА СВОБОДУ
та Центру інформації та документації
НАТО в Україні**

Friedrich Naumann
STIFTUNG **FÜR DIE FREIHEIT**

ЗМІСТ

Україна – Європейський союз	3
АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ	3
<i>Чи не перетвориться Угода про асоціацію в Угоду про дискримінацію?</i>	<i>3</i>
Візова політика та регіональне співробітництво	6
Україна – НАТО	8
АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ	8
<i>Засідання Комісії Україна-НАТО про нові напрямки співробітництва.....</i>	<i>8</i>
Євроатлантичний процес в Україні.....	10
НАТО у фокусі тижня	11
Зовнішня політика.....	12
АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ	12
<i>Що означає для України російсько-турецький геополітичний союз?</i>	<i>12</i>
Двосторонні відносини	14
Литва	14
Польща	15
США	16
Опір російській гібридній війні	18
АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ	18
<i>США виявились не готовими до гібридної війни з Росією</i>	<i>18</i>

Україна – Європейський союз**АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ*****Чи не перетвориться Угода про асоціацію в Угоду про дискримінацію?***

Як відомо, Нідерланди залишаються єдиним членом Європейського Союзу, який не ратифікував Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. Спершу парламент Нідерландів ратифікував угоду¹. Але за сприяння опозиційних сил 6 квітня 2016 року в країні пройшов референдум, за результатами якого 61% учасників референдуму проголосували проти ратифікації угоди з Україною. Даний референдум мав консультативний характер, але уряд Рютте був змушений відреагувати на результати волевиявлення. Наразі, кабінет міністрів підготував попередню версію додатку до угоди, вкупі з якою Угода про асоціацію може бути ратифікована. Але такий розвиток подій провокує значні виклики.

По-перше, сама наявність згаданого додатку, який планується як «юридично зобов'язуючий документ», не гарантує його ратифікації. Пропозицію уряду Рютте станом на даний момент підтримали лідери ЄС, але голландському прем'єр-міністру доведеться провести консультації з вітчизняними опозиційними партіями. За словами Рютте, він планує подати документ на ратифікацію в січні наступного року². Хоча вимоги, які викладені в даному додатковому документі фактично не суперечать змісту Угоди про асоціацію, бажання голландської сторони надати документу юридичної сили може стати причиною того, щоб згаданий додаток був ратифікований іншими членами ЄС та Україною. В контексті того, що в ряді країн ЄС наразі триває передвиборчий період, та зважаючи на те, що популістичні та євроскептичні політичні позиції всередині ЄС отримують все більшу популярність, виникає загроза, що додаткова ратифікація може «пробуксувати» не тільки в Нідерландах. Справа в тому, що якщо в нижній палаті парламенту у правлячої коаліції досить голосів, щоб проголосувати за ратифікацію Угоди про асоціацію в оновленому виді, то у верхній палаті парламенту все буде залежати від фракції партії «Християнсько-демократичного заклику» (CDA), яка до останнього не робила чітких заяв щодо своєї позиції з питання. Отже, питання ратифікації стало надто болючим питанням для уряду Рютте.

По-друге, багато політичних конкурентів Народної партії за свободу та демократію (VVD), використовують ситуацію, що склалась, задля антиурядової

¹ <http://dw.com/p/2UKY0>² <http://dw.com/p/2UKY0>

риторики, мовляв Рютте не прислуховується на рішення людей. У такий спосіб вони намагаються здобути політичні бали напередодні виборів 15 березня 2017 року. Сам прем'єр заявив, що провал голосування з цього питання стане вотумом недовіри уряду³.

Повернемося до самого змісту запропонованого урядом Рютте додатку до Угоди. Додаток містить чотири застереження, які покликані заспокоїти нідерландських виборців. **По-перше**, згаданий додаток встановлює, що Угода про асоціацію не означатиме автоматичного надання можливості Україні для вступу. Правда, перспектива членства України в ЄС не згадувалась в тексті цієї Угоди, а саме питання вступу регулюється статтею 49 Лісабонського договору⁴. **По-друге**, додаток встановлює, що українці не зможуть проживати та працевлаштовуватись в ЄС. В тексті Угоди теж немає статей, які б надавали право українцям проживати і працювати на території країн-членів. **По-третє**, Україна не отримає колективних гарантій безпеки від ЄС. Тут також немає прямого протиріччя з Угодою про асоціацію, оскільки в останній йдеться більшою мірою про співпрацю в сфері зовнішньої та безпекової політики, а саме, стосовно запобігання конфліктів, роззброєння, боротьби з тероризмом, тощо. Тим більше там не йдеться про надання Україні жодних колективних гарантій безпеки. **По-четверте**, додаток встановлює, що ЄС не матиме зобов'язань надавати Україні фінансову допомогу. Знову ж таки, в тексті Угоди про асоціацію немає згадки про доступ України до структурних фондів ЄС.

Той рівень підтримки, яку надає ЄС Україні, в тому числі через надання фінансової допомоги є суто проявом політичної підтримки України. В той же час, в згаданому додатку в черговий раз згадується про необхідність боротьби з корупцією для України. На думку Нідерландського фонду виборчих досліджень (SKON), **занепокоєння українською корупцією стали головною причиною негативного голосування нідерландців на референдумі**. Цю причину назвали 34% опитаних, в той час як лише 16% - страх приєднання України до ЄС⁵.

Якщо бажання уряду Рютте заспокоїти власних виборців потребуватиме надання юридичної сили цьому додатку, то це явно потребуватиме його ратифікації Україною та іншими членами ЄС. Таким чином, події, що відбуваються навколо ратифікації Угоди про асоціацію Нідерландами свідчать про те, що інформаційна політика як Брюсселя так і України провалилась. Якщо припустити, що план Рютте – це дійсно квінтесенція того, що лякає голландців в Угоді про асоціацію з Україною, сторони не змогли донести до пересічного голландського виборця ідею, що Угода не несе згаданих чотирьох загроз. З іншого боку, існує велика кількість ризиків, пов'язаних з додатком Рютте. **По-перше**, його можуть не ратифікувати в верхній палаті парламенту. **По-друге**, якщо уряд забажає надати йому юридичного статусу, то його потрібно буде ратифікувати усім підписантам угоди про асоціацію. Такий розвиток подій може пов'язати процес ратифікації Угоди з виборами у інших країнах ЄС, в першу чергу у Франції.

Нідерландська Додаток фактично закладає основи дискримінації України як європейської країни, що суперечить суті самої Угоди про асоціацію і Лісабонського договору. Оскільки, Додаток, **по-перше, відмовляє Україні навіть в намірі приєднатись до ЄС, тоді як відкритість до вступу для європейських країн є одним з основоположних принципів існування Євросоюзу. По-друге, заборона українцям проживати та працевлаштовуватись в**

³ <http://dw.com/p/2UGkX>

⁴ <http://dw.com/p/2UQXm>

⁵ <http://dw.com/p/2UGkX>

ЄС є нічим іншим як грубою дискримінацією прав людини на свободу пересування. По-третє, Україна як суб'єкт міжнародного права та міжнародних відносин має не тільки право бути контрибутором міжнародної безпеки, але і її реципієнтом, тим більше як жертва агресії. Додаток позбавляє Україну права отримувати колективну допомогу від будь-якої країни ЄС, права яке гарантовано їй Статутом ООН та іншими міжнародними конвенціями і договорами. Тоді чого варта така Угода про асоціацію, якщо Додатки суперечать її принципам та призначенню, коли замість Угоди про асоціацію Україна отримує Угоду про дискримінацію.

Візова політика та регіональне співробітництво**Єврокомісар Ган закликає якнайшвидше затвердити механізм припинення «безвізу»****7.12.2016**

Єврокомісар з питань європейської політики сусідства Йоганнес Ган закликає Раду ЄС та Європарламент якнайшвидше затвердити механізм припинення безвізових режимів з третіми країнами.

«Грузія, Україна, візова лібералізація: вітаю домовленість щодо механізму припинення. Закликаю Раду ЄС та Європарламент вирішити це питання якомога швидше», – зазначив Ган 7 грудня у Twitter.

Напередодні Йоганнес Ган закликав ЄС знайти рішення для надання Україні та Грузії безвізового режиму.

У середу президент України Петро Порошенко повідомив про знайдення компромісу щодо механізму припинення безвізового режиму, від якого залежить початок дії «безвізу» для України і Грузії.

Раніше 7 грудня кореспондент Радіо Свобода у Брюсселі повідомив, що представники Європейського парламенту і Ради Євросоюзу досягли згоди щодо механізму припинення безвізового режиму. Подробиць він не навів, зустріч відбувалася за зачиненими дверима.

Президент Європейської ради Дональд Туск у листі до президента Європарламенту Мартіна Шульца закликав якнайшвидше домовитися про механізм припинення дії безвізового режиму, щоб надати обіцяний «безвіз» Україні і Грузії.

17 листопада Комітет постійних представників країн-членів Євросоюзу погодив скасування для громадян України шенгенських віз, необхідних для короткострокових поїздок, однак вирішив, що так званий «безвіз» запрацює лише після того, як у Брюсселі погодять механізм припинення дії такого режиму у випадку надзвичайних ситуацій.

Українська сторона неодноразово наголошувала, що Україна виконала всі умови, необхідні для запровадження «безвізу», і закликала Євросоюз невідкладно скасувати візи, виконавши своє зобов'язання.

Радіо Свобода**Туск закликав прискорити розгляд «безвізу» для України: на кону авторитет ЄС****07.12.2016**

Президент Європейської ради Дональд Туск у листі до президента Європарламенту Мартіна Шульца закликав якнайшвидше домовитися про механізм припинення дії безвізового режиму, щоб надати обіцяний «безвіз» Україні і Грузії.

«Ми ризикуємо втратити не лише соціальні, політичні й економічні інтереси, не лише майбутнє наших відносин з усіма нашими сусідами, але і – особливо – наш авторитет», – мовиться в листі Туска від 6 грудня, який має в своєму розпорядженні Радіо Свобода.

«Ми не можемо дозволити тим, хто довірився нам, зрештою стати жертвами наших внутрішніх суперечок», – написав Туск.

Президент Європейської ради додав, що ЄС висунув суворі вимоги до своїх партнерів, які вони виконали «ціною болючих реформ, і часто з величезними політичними ризиками».

«Якщо ми хочемо втілити безвізовий режим в реальність, то я твердо переконаний, що з самого початку потрібен надійний і ефективний процес призупинення. Тому, якщо ми хочемо зберегти наш авторитет, ми повинні знайти реальне, а не ідеальне, розв'язання цієї проблеми», – зазначив Туск.

Як повідомляє брюссельський кореспондент Радіо Свобода Рікард Йозвьяк, механізм припинення «безвізу» на спеціальних переговорах («тріалозі») в Брюсселі розглядатимуть 7 грудня о 18:00 за Києвом. За його словами, сторони можуть домовитися щодо часу першого періоду припинення – 9 місяців.

Раніше кореспондент Радіо Свобода повідомляв, що на попередніх консультаціях Європарламенту і Ради Європейського союзу 29 листопада в Брюсселі не досягли домовленості щодо механізму припинення дії безвізового режиму.

Офіційної інформації про переговори немає.

17 листопада Комітет постійних представників країн-членів Євросоюзу погодив скасування для громадян України шенгенських віз, необхідних для короткострокових поїздок, однак вирішив, що так званий «безвіз» запрацює лише після того, як у Брюсселі погодять механізм припинення дії такого режиму у випадку надзвичайних ситуацій.

Українська сторона неодноразово наголошувала, що Україна виконала всі умови, необхідні для запровадження «безвізу», і закликала Євросоюз невідкладно скасувати візи, виконавши своє зобов'язання.

Радіо Свобода

Україна – НАТО**АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ*****Засідання Комісії Україна-НАТО про нові напрямки співробітництва***

7 грудня в Брюсселі відбулось засідання Комісії Україна-НАТО. В результаті зустрічі було прийнято низку важливих політичних рішень, які мають потенціал вплинути на майбутнє євроатлантичної інтеграції України. Під час зустрічі Єнс Столтенберг завірив в необхідності продовження режиму економічних санкцій задля тиску на Росію. Також керівництво НАТО закликала всіх учасників Мінського процесу до посилення зусиль з імплементації Мінських угод⁶.

Іншим питанням, яке особливо детально обговорювалось стала проблема корупції. Очевидно, НАТО як і будь-яка інша організація, яка надає фінансову допомогу Україні зацікавлена в тому, щоб згадані фонди використовувались ефективно. В цьому контексті були згадані такі реформи, зроблені українською стороною, як електронне декларування та реформа національної поліції. Єнс Столтенберг підтвердив, що механізм надання фінансової допомоги українській стороні є прозорим та перебуває під ретельним наглядом⁷.

Важливим контекстом для політичних переговорів між Україною та НАТО стало нещодавнє рішення ЄС та НАТО об'єднати зусилля стосовно більше ніж 40 питань. В тому числі, сторони планують створити центр з протидії гібридним загрозам⁸. Дане рішення є реакцією європейських країн на ризики, які потенційно несе в собі майбутня політика адміністрації Дональда Трампа. Міністр закордонних справ України Павло Клімкін після засідання спільної комісії заявив, що «необхідно йти далі, щоб Україна поступово ставала частиною східного флангу НАТО».⁹ В той же час, посол Великобританії в Україні Джудіт Гоф підтримала бажання України завершити інтеграцію з НАТО до 2020 року¹⁰. Нагадаємо, що Генеральний штаб завершив розробку Державної програми розвитку ЗСУ на період до 2020 року і передав її на розгляд Кабінету міністрів. Віктор Муженко

⁶ <http://www.radiosvoboda.org/a/28161756.html>

⁷ Там само.

⁸ <http://korrespondent.net/world/3783944-nato-y-es-obedynylys-po-40-frontam>

⁹ http://dt.ua/UKRAINE/ukrayina-maye-postupovo-stati-chastinoyu-shidnogo-flangu-nato-klimkin-226773_.html

¹⁰ http://dt.ua/POLITICS/velika-britaniya-shvalyuye-pragnennya-ukrayini-integruvatisya-u-nato-do-2020-roku-226544_.html

заявив, що досягнення повної взаємосумісності українських підрозділів з силами НАТО є абсолютно реальною перспективою¹¹.

18 грудня в штаб-квартирі НАТО в Брюсселі відбувся день українського ВПК, організований Укроборонпром. Такий захід був вперше проведений. В рамках заходу українською стороною були представлені моделі озброєння в п'яти сферах – бронетехніка, ракетно-артилерійські системи, авіаційна промисловість, радарно-навігаційні системи і технології для військово-морського флоту¹². Заявляється, що однією з цілей даного заходу є вихід на ринки країн НАТО, які в минулому входили до Варшавського блоку, а тому продовжують користуватись зразками радянської техніки. Укроборонпром може запропонувати варіанти модернізації згаданої техніки без участі РФ. Також, українська сторона зацікавлена в розширенні міжнародної кооперації, в тому числі за рахунок держав НАТО.

Події останніх двох тижнів вказують на те, що в рамках відносин Україна-НАТО потенційно вимальовується **дві нових сфери співпраці – обмін інформацією і досвідом задля протидії гібридній війні та кооперація в сфері виробництва озброєння**. Політичні домовленості між ЄС та НАТО вказують на те, що **питання протидії гібридним викликам буде одною з найважливіших тем в заявленій співпраці між ЄС та НАТО в оборонній та безпековій сферах**. Оскільки Україна має безцінний досвід у цій сфері, координація зусиль з Києвом по цьому вектору є надзвичайно важливою для Брюсселя. З іншого боку, український військово-промисловий комплекс після замороження контактів з РФ переживає зменшення масштабів міжнародної кооперації. В цьому контексті, **вихід Укроборонпрому на європейські ринки, особливо на ринки країн, які використовують радянські зразки озброєнь, приніс би взаємну вигоду обом сторонам**.

¹¹ http://dt.ua/UKRAINE/genshtab-maye-namir-dosyagti-povnoyi-sumisnosti-z-silami-nato-226436_.html

¹² <http://www.segodnya.ua/politics/pnews/ukraina-pokazala-nato-na-chto-sposoben-ee-vpk-779001.html>

Євроатлантичний процес в Україні**Столтенберг: безпекова ситуація на Донбасі «надзвичайно серйозна»****05.12.2016**

Безпекова ситуація на сході України є «надзвичайно серйозною» через порушення режиму тиші, включно із регулярним застосуванням важкого озброєння, тільки 30 відсотків руху якого нині можливо простежити, заявляє генсекретар НАТО Єнс Столтенберг.

«Режим припинення вогню порушується щодня, подекуди сотні разів, та із вибухами з використанням зброї, забороненої Мінськими угодами. Це тому, що важке озброєння не було відведене. Тільки 30 відсотків обладнання, що зареєстроване ОБСЄ, наразі може бути відстежене», – заявив голова Північноатлантичного альянсу напередодні зустрічі 6-7 грудня міністрів закордонних справ, яка відбудеться у брюссельській штаб-квартирі Альянсу.

Як заявив Столтенберг, НАТО перебуває у процесі поглиблення співпраці з Україною, якій надається політична й практична підтримка. Генсекретар альянсу наголосив на важливості продовження реформування і боротьби із корупцією в Україні.

«Я очікую, що багато представників держав-союзниць сфокусують увагу на важливості реформ та модернізації урядових установ України, зокрема, інституцій оборони», – зазначив Єнс Столтенберг.

7 грудня у рамках програми засідань натовських міністрів відбудеться зустріч міністра закордонних справ України Павла Клімкіна із генеральним секретарем НАТО Єнсом Столтенбергом. Цього ж дня пройде засідання Комісії Україна-НАТО на рівні міністрів закордонних справ, де голова українського зовнішньополітичного відомства має поінформувати про безпекову ситуацію на Донбасі.

Радіо Свобода**Столтенберг: НАТО слідує, щоб надана Україні допомога використовувалася «ефективно»****07.12.2016**

Керівник НАТО Єнс Столтенберг заявляє, що альянс зосереджений на тому, щоб надана Україні допомога використовувалася «прозоро й ефективно».

«Для підтримки українських реформ ми продовжуємо надавати антикорупційні тренінги та поради міністерствам і Національному антикорупційному Бюро. Тож частина нашої підтримки Україні має на меті боротьбу з корупцією, і ми дуже зосереджені на тому, щоб наша допомога використовувалася прозоро й ефективно», – запевнив керівник політично-військової організації.

За його словами, використання фінансової допомоги НАТО перебуває під ретельним та прозорим наглядом.

У липні НАТО надав Києву широкий пакет допомоги, який має підняти оборонний та безпековий сектори України до стандартів НАТО. Тоді президент України Петро Порошенко назвав пакет допомоги НАТО «дуже амбітним документом». Він також додав, що допомогу альянсу Україна отримує в 40 галузях.

Трастові фонди, які створені після саміту в Уельсі в 2014 році, вже допомагають Україні в питанні кібернетичної безпеки, логістики та реабілітації поранених військових. У майбутньому НАТО та Київ також працюватимуть і в інших галузях – приміром, для подолання небезпеки вибухових пристроїв та в питанні протистоянні гібридній війні.

7 грудня відбулося засідання Комісії Україна-НАТО на рівні міністрів закордонних справ, голова українського зовнішньополітичного відомства мав поінформувати про безпекову ситуацію на Донбасі.

Радіо Свобода**Столтенберг закликав всі сторони конфлікту подвоїти зусилля для виконання Мінських угод****07.12.2016**

Керівник НАТО Єнс Столтенберг закликав всі сторони конфлікту на Донбасі подвоїти свої зусилля для повної реалізації Мінських угод.

«Я закликаю обидві сторони подвоїти зусилля для повної імплементації Мінських угод. І першим кроком до цього ми маємо побачити негайне та повне припинення вогню», – заявив голова Північноатлантичного союзу після засідання Комісії Україна-НАТО у Брюсселі.

Столтенберг також наголосив, що до того часу, поки не буде досягнуто миру на Донбасі Захід повинен продовжувати тиск на Москву.

«Міжнародна спільнота повинна чинити тиск на Росію, з метою примусити її виконувати свої зобов'язання. Особливо, коли безпекова ситуація на сході України залишається настільки серйозною, дуже важливо, аби економічні санкції були продовжені», – заявив Столтенберг,

додаючи, що саме Росія несе особливу відповідальність за незавершення конфлікту на Донбасі і єдиним дієвим вирішенням для нього є дипломатія.

«Шкода, що на засіданні в нормандському форматі минулого тижня результатів не досягли», – зазначає керівник НАТО.

Натомість, каже Столтенберг, нині країни-союзниці зробили нові обіцянки підтримки України фондами та військовими радниками.

Від квітня 2014 року на Донбасі триває збройний конфлікт. Україна і Захід звинувачують Росію у підтримці бойовиків на Донбасі й вимагають від неї виконання Мінських угод. Росія, однак, заявляє, що є лише «гарантом» виконання мінських домовленостей і відкидає звинувачення у підтримці сепаратистів.

Радіо Свобода

Президент підписав Указ «Про річні національні програми під егідою Комісії Україна – НАТО»

07.12.2016

Президент Петро Порошенко підписав Указ № 547/2016 «Про річні національні програми під егідою Комісії Україна – НАТО».

Указ запроваджує новий порядок розроблення річних національних програм співробітництва України з НАТО (РНП) та оцінювання результатів їх виконання. Відповідний порядок міститься у Положенні про розроблення річних національних програм під егідою Комісії Україна – НАТО та оцінювання результатів їх виконання.

Нове Положення розроблене з урахуванням актуальних сучасних пріоритетних завдань співробітництва України з Альянсом, зокрема щодо реформування сектору безпеки і оборони нашої держави. Цей документ встановлює чіткі та детальні норми і вимоги щодо змісту, порядку підготовки та оцінювання виконання річних національних програм співпраці України з НАТО. Метою таких змін є підвищення практичної ефективності річних національних програм та роботи державних органів в рамках їх виконання.

Згідно Указу, Кабінет Міністрів України забезпечуватиме розроблення проектів річних національних програм на відповідний рік, а також здійснюватиме координацію діяльності центральних органів виконавчої влади та інших державних органів з виконання РНП.

Уряд також подаватиме до 15 січня наступного року Президенту інформацію про результати виконання річної національної програми на поточний рік та пропозиції щодо дальшого розвитку відносин між Україною та НАТО.

Інтернет-представництво Президента України

НАТО у фокусі тижня

НАТО і ЄС заявили про «нову еру» співпраці

6.12.2016

НАТО і ЄС оголосили про «нову еру» співпраці, схваливши порядок денний такої співпраці через невизначеність щодо закордонної політики обраного президента США Дональда Трампа.

6 грудня міністри закордонних справ країн НАТО погодили план боротьби з кібератаками, інформаційними війнами, а також покращення захисту сусідніх країн.

«Сьогодні ми розпочинаємо нову важливу еру співпраці між ЄС та НАТО», – заявила верховний представник ЄС із закордонних справ Федеріка Могеріні.

Дональд Трамп, який офіційно вступить на посаду президента США у січні 2017 року, заявляв, що Вашингтон не захищатиме членів НАТО від можливих нападів, якщо вони не фінансуватимуть альянс.

Між тим генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг заявив 6 грудня, що він «абсолютно певен, що США залишатимуться відданими трансатлантичним зобов'язанням і НАТО, а також гарантіям безпеки у Європі».

Після зустрічі голів МЗС країн НАТО у Брюсселі держсекретар США Джон Керрі наголосив, що зміна американської адміністрації не змінить позиції Вашингтона щодо НАТО.

Радіо Свобода

Зовнішня політика**АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ*****Що означає для України російсько-турецький геополітичний союз?***

Туреччина в чергове знаходиться на перших шпальтах новин. На початку грудня парламент Туреччини затвердив Закон щодо ратифікації угоди з РФ щодо «Турецького потоку»¹³. 6 грудня президент Туреччини Реджеп Таїп Ердоган підписав Закон про ратифікацію. Нагадаємо, що відповідно до угоди, сторони планують збудувати дві гілки магістрального проводу по дну Чорного моря. Перша здійснюватиме поставки газу на ринок Туреччини, друга – до Європи. Заявляється, що газопровід почнуть будувати в другій половині 2017 року, а здати в експлуатацію обидві гілки планують в 2019 році. Хоча між Росією та Туреччиною продовжують існувати суперечності в інтересах, в першу чергу стосовно майбутнього режиму Асада, підписання згаданого договору є одним з найбільш відчутних результатів різкого зближення між Анкарою та Москвою, яке відбулось після невдалої спроби державного перевороту в Туреччині влітку цього року.

Даний проект має важливе стратегічне значення для двох сторін. Цей газопровід дасть змогу Росії постачати газ в обхід України. Туреччині цей газопровід дасть змогу зменшити долю іранського газу на власному ринку, яка складає близько 70% відсотків¹⁴. Тим не менш, між РФ та Туреччиною все ще існують розбіжності в інтересах. Анкара намагається отримати знижку на газ. Крім того, між сторонами продовжують існувати ряд торгівельних санкцій, які були прийняті після збиття російського винищувача над територією Туреччини. Це, в першу чергу, стосується заборони на імпорт агропродукції з Туреччини, яка до сих пір існує в Росії.

Покращення двосторонніх відносин між Туреччиною та Росією має чіткий регіональний прояв. 16 грудня Володимир Путін на зустрічі з прем'єр-міністром Японії Шиндзо Абе запропонував створити для учасників сирійського конфлікту переговорний майданчик у Астані. Путін заявив, що такий крок був погоджений з президентом Туреччини Ердоганом, і якщо сторони погодяться на це, то він звернеться з відповідним проханнями до президента Казахстану Нурсултана

¹³http://espresso.tv/news/2016/12/02/quottureckyy_potikquot_deputaty_ukhvalyly_ugodu_z_rosiyeyu_schodo_budivnyctva¹⁴ <http://www.segodnya.ua/world/tureckiy-potok-ostaetsya-elementom-shantazha-776886.html>

Назарбаєва.¹⁵ Путін також запропонував ввести режим припинення вогню на території всієї Сирії задля початку переговорів¹⁶.

Очевидно, що РФ перехопила військову ініціативу в сирійському конфлікті і тепер намагається використати стратегічну перевагу, для створення альтернативного майданчику та контролю за динамікою переговорів. Позиція Туреччини щодо конфлікту в Сирії суттєво трансформувалась в останні місяці. В рамках операції «Щит Євфрату», очікується, що частина підрозділів повстанців, яких підтримує Туреччина, будуть передислоковані задля безпеки в 90-кілометровій зоні на півночі Сирії¹⁷. Бійці приєднуються до Туреччини задля того, щоб відбити місто аль-Баб у Ісламської держави, що за 40 кілометрів на північний-схід від Алеппо.

Однією з причин «розвороту» Туреччини в сирійському питанні є довгострокове незадоволення, яке викликає у Анкари політика Вашингтону на Близькому Сході. Очевидно, Білий дім вирішив залишити без відповіді військове посилення Росії в Сирії, та сконцентруватись головним чином на боротьбі з Ісламською державою. В рамках реалізації цього плану керівництво США зробило ставку на курдські формування народної самооборони. США озброює Підрозділи народної самооборони (YPG), яка має зв'язки з Робітничою партією Курдистану, яку як Туреччина так і США визнають терористичною організацією.

США також надають військову підтримку Демократичним силам Сирії, які об'єднані навколо підрозділів Курдської народної самооборони та різних арабських опозиційних груп. 9 грудня Барак Обама прийняв рішення послабити ряд заборон, які встановлені законом про контроль за експортом зброї. Прогнозують, що цей крок був зроблений для того, щоб дати можливість Обамі санкціонувати поставки озброєння Демократичним силам Сирії, які в даний момент готуються відбити в Ісламської держави місто Ракку¹⁸. Підтримка Демократичних сил Сирії є стратегічно важливим кроком для США, оскільки всі інші союзні угруповання зазнали краху. Підтримка американцями адміністрації в Рохаві є причиною напруженості у відносинах між Туреччиною та США.

Нещодавні події на Близькому Сході свідчать про початок тектонічних змін. Туреччина все далі відходить від курсу на європейську інтеграцію. Реалізація будівництва газопроводу «Турецький потік» може позитивно вплинути на економіку Туреччини, яка зараз перебуває в стані стагнації, та зменшити залежність Анкари від поставок енергоресурсів з Ірану. Останні військові перемоги урядових військ під Алеппо та перші коментарі Путіна про можливі переговори в Астані свідчать про можливість підписання миру між одними з головних учасників конфлікту – Росією, Туреччиною та Іраном. Але за такого розвитку подій, від урегулювання може бути успішно усунуто США та ЄС. Реакція європейських держав останніми тижнями є відверто пасивною. Що стосується Вашингтону, то останній фактично доклав свою руку до того, щоб зміни в регіоні набрали таких обертів – ставка на курдську самооборону в боротьбі з Ісламською державою зіграло з США злий жарт. На сьогоднішній момент, стратегічні інтереси Туреччини значно ближчі до інтересів РФ, чим і користується Путін у веденні своєї сирійської політики, яка починає приносити йому перші плоди.

¹⁵ http://zn.ua/WORLD/rossiya-i-turciya-predlozhat-storonam-siriyskogo-konflikta-peregovornuyu-ploschadku-v-astane-putin-233387_.html

¹⁶ <http://edition.cnn.com/2016/12/16/middleeast/aleppo-syria-putin-evacuations/>

¹⁷ <http://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-turkey-idUSKBN14422U>

¹⁸ <http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/barack-obama-risks-turkey-erdogan-backlash-after-lifting-military-restrictions-in-syria-kurds-raqqa-a7465101.html>

Двосторонні відносини**Литва****Президент: Україна та Литва визначили «дорожню карту» розвитку стратегічного партнерства на 2017-2018 роки****12.12.2016**

Президент Петро Порошенко подякував Президенту Литовської Республіки Дали Грібаускайте за особисту постійну увагу до нашої країни та невтомні зусилля на підтримку української нації та нашої спільної боротьби проти російської агресії, яка несе загрозу як Україні так і нашим європейським сусідам.

«Дозвольте мені висловити слова щирої вдячності литовській стороні за незмінну активну підтримку та всебічну допомогу Україні, за плідну і конструктивну співпрацю», - сказав Петро Порошенко на спільній прес-конференції за підсумками переговорів із Президентом Литви.

«Сьогоднішнє засідання Ради Президентів України і Литви мало традиційно посправжньому дружній характер. Ми відверто обговорили найбільш актуальні питання нашого співробітництва», - сказав Петро Порошенко.

Президент зазначив, що це набуває ще більшої актуальності напередодні засідання Ради Європейського Союзу, яке має відбутись в Брюсселі 15 грудня і де буде обговорюватись низка надзвичайно важливих для України питань. Зокрема, прискорення завершення ратифікації Угоди про асоціацію Україна-ЄС.

«Ми надзвичайно вітаємо той прогрес, який був продемонстрований у листопаді-грудні, в питаннях безвізового режиму для України», - сказав Президент та нагадав про досягнутий компроміс між Європейською комісією, країнами-членами і Європейським парламентом щодо механізму призупинення безвізового режиму, що, нарешті, відкриває «зелене світло» щодо надання українцям права без віз подорожувати країнами Шенгенської зони.

Глава держави повідомив, що досягнуті домовленості за всіма напрямками подальшої українсько-литовської співпраці зафіксовані у підписаній сьогодні «дорожній карті» розвитку стратегічного партнерства, яка передбачає чіткі кроки у 2017 та 2018 роках. «Цей документ – змістовний і чіткий план нашої спільної взаємодії», - наголосив він.

«Ми домовились про ефективну координацію наших дій і в питаннях енергетичної безпеки. На сьогоднішній день для нас надзвичайно важливою є підтримка позиції України щодо хибності рішення Європейської комісії, яке дозволить «Газпрому» збільшити прокачку газу через трубопровід OPAL. І може відкрити дорогу для реалізації другої черги газопроводу «Північний потік-2», який немає під собою жодного економічного підґрунтя і має виключно політичну складову для того, щоб продовжити гібридну війну, експансію, ембарго на торговельні відносини для того, щоб нанести економічні збитки Україні й іншим країнам, які входять до Європейського союзу», - сказав Президент.

Президент нагадав, що сьогодні день 25-річчя встановлення дипломатичних відносин між Україною і Литвою: «Ми можемо пишатись тими досягненнями, які маємо за 25-ть років. Перше – це виняткове стратегічне партнерство між Україною та Литвою. Значною є активізація економічної співпраці між нашими країнами. Дуже тісною і плідною, ефективною є координацією зусиль наших держав на міжнародному рівні»

Петро Порошенко також наголосив на міцних міжособистісних зв'язках між Президентами, між Урядами і між нашими народами.

Глава держави нагадав, що сьогодні Президенти країн візьмуть участь у роботі українсько-литовського бізнес-форуму. За його словами, українська влада демонструє рішучі кроки по покращенню інвестиційного клімату, боротьбі з корупцією. Він висловив впевненість в тому, що «перші ознаки перші паростки активізації економічних стосунків між Україною та Литвою після сьогоднішнього форуму набудуть подальшого поштовху».

«Ми впевнені у продовженні тісної співпраці з Литовською Республікою, одним із наших ключових партнерів в Європейському Союзі, нашим надійним союзником, щирим другом. І разом з Україною, найбільшим єврооптимістом в Європейському Союзі», - зазначив Петро Порошенко.

В свою чергу, Президент Литовської Республіки відзначила важливість і символічність сьогоднішнього дня – 25-ї річниці встановлення дипломатичних стосунків між Литвою та Україною.

«Ми шукаємо остаточного вирішення питання щодо безвізового режиму для українців для того, щоб громадяни України могли подорожувати вільно до Європи», - сказала Дали Грібаускайте. Вона висловила сподівання, що це рішення остаточно буде ухвалено в наступному році.

Президент Литви також зазначила, що на засіданні Європейської Ради також буде обговорюватись питання імплементації та ратифікації Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС і назвала це «важливим механізмом, які здатний створити кращі умови для українського бізнесу та

збільшити торгівлю між Україною та країнами ЄС». За її словами, Литва і в цьому питанні буде підтримувати Україну.

Президент Литви відзначила величезні досягнення в реформуванні України та наголосила на необхідності їх продовження, особливо в сфері боротьби з корупцією. Вона закликала політиків та громадянське суспільство активно продовжувати цю боротьбу.

«Тільки спільними зусиллями ви зможете побороти цей небезпечний рак, який зупиняє ваш розвиток», - сказав Даля Грібаускайте та наголосила, що її країна готова допомагати в цій боротьбі.

Інтернет-представництво Президента України

Польща

Україна та Польща посилюють співробітництво у сфері оборони 02.12.2016

За підсумками переговорів делегацій під головуванням Президента України Петра Порошенка та Президента Республіки Польща Анджея Дуди відбулося підписання Генеральної угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво у сфері оборони.

Документ підписали Міністр оборони України Степан Полторак та Міністр національної оборони Польщі Антоній Мацеревиц.

Генеральна угода між Урядами України та Польщі про співробітництво у сфері оборони розроблена Міноборони відповідно до Закону України «Про міжнародні договори України» за ініціативи польської сторони.

Метою документа є створення договірно-правової бази для розвитку співпраці між Сторонами в оборонній сфері на принципах взаємності.

Угода створює правові підстави для розширення українсько-польського співробітництва в оборонній галузі, зокрема за напрямками: військовий зв'язок та інформаційні системи; проведення науково-дослідних робіт для потреб збройних сил; оборонна політика та планування; логістичне забезпечення збройних сил; проведення військових інженерно-технічних робіт; військова інфраструктура; розробка, модернізація, виготовлення та поставки оборонного обладнання, співробітництво у сфері оборонної промисловості; операції сил спеціального призначення; інші напрями співробітництва за взаємною згодою Сторін.

Укладення Генеральної угоди матиме позитивний вплив на обороноздатність держави, розвиток оборонно-промислового комплексу та розвиток Збройних Сил України, а також передбачає можливість започаткування нових актуальних напрямів та форм співробітництва Сторін.

Інтернет-представництво Президента України

Порошенко і Дуда закликають ЄС переглянути рішення щодо доступу «Газпрому» до OPAL 02.12.2016

Президенти України і Польщі Петро Порошенко й Анджей Дуда висловили незадоволення рішенням Єврокомісії, яке відкриває можливості для «Газпрому» збільшити обсяги постачання газу до Європи в обхід України. У спільній заяві, ухваленій за результатами переговорів 2 грудня у Варшаві, президенти закликають ЄС переглянути це рішення.

«Рішення Єврокомісії щодо газопроводу OPAL підриває стратегію енергетичної безпеки ЄС, створює загрозу для енергетичної безпеки країн Центральної та Східної Європи, які залежать від газопостачань з одного джерела, а також перешкоджатиме створенню ефективного Енергетичного союзу в Європі, метою якого є зменшення залежності від постачань російського газу, диверсифікація джерел і маршрутів газопостачань, а також дотримання спільної позиції на переговорах з третіми країнами-постачальниками енергоносіїв. Воно створює реальні ризики для безперервного постачання газу між Польщею і Україною та суттєвого переспрямування наявних газопотоків між іншими країнами», - мовиться в заяві.

Крім того, президенти заявляють, що це рішення порушує положення Угоди про асоціацію між Україною і ЄС, а також дух політичної асоціації та поглибленої і всеохопної економічної інтеграції.

«Оптимізуючи доступ «Газпрому» та поставок з Росії на ринок природного газу ЄС, Європейський союз дедалі заохочуватиме Росію до деструктивних дій на внутрішньому ринку ЄС та подальшого тиску з метою просування свого політичного порядку денного з ЄС та іншими країнами, зокрема Україною. ЄС також суттєво підірве зусилля, спрямовані на диверсифікацію газопостачань, що докладаються Україною і Польщею. Таке рішення Єврокомісії заохочує і

надихає Росію продовжити свою тактику створення проблем з метою отримання поступок в інших сферах», – мовиться в заяві.

Крім того, Порошенко і Дуда заявляють, що рішення суперечить санкційній політиці ЄС, «оскільки стимулює додаткові грошові надходження до Росії, одночасно обмежуючи прибутки України від транзиту газу».

«Ми вважаємо, що це рішення має бути переглянуте, хоча і розуміємо, яким складним та болючим кроком це може бути», – мовиться в заяві.

Російський газовий монополіст «Газпром», найбільшим акціонером якого є російська держава, вже давно домагається від ЄС винятку з вимог так званого Третього енергопакету для газопроводу OPAL, що з'єднує російський газогін «Північний потік» із газотранспортними системами Німеччини і країн Центральної Європи. Нещодавно Європейська комісія ухвалила рішення про зміну умов використання газопроводу OPAL, що фактично значною мірою задовольнило вимоги «Газпрому».

Радіо Свобода

Польща знову підтвердила підтримку України

02.12.2016

Чільні представники керівництва Польщі на зустрічах із президентом України Петром Порошенком, що перебуває у Варшаві з візитом, повторили, що їхня країна підтримує Київ у протистоянні агресії Росії.

Президент Польщі Анджей Дуда після зустрічі з українським колегою, зокрема, заявив: «Сьогодні Польща, як і весь час, підтримує Україну. Ми весь час підтримуємо Україну, а сьогодні підтримуємо її також у війні за суверенітет, за збереження територіальної цілісності. На жаль, сьогодні частина території України незаконно, з грубим порушенням міжнародного права, захоплена Росією, окупована Росією. Польща і, сподіваюся, також і міжнародна спільнота ніколи не погодиться з цим».

За його словами, великим завданням для Європи і всього світу є вирішення ситуації в Україні, але не шляхом замороження конфлікту, а шляхом повернення Україні контролю над усім її кордоном.

У перебігу візиту була підписана генеральна міждержавна угода про співпрацю у сфері оборони, що створює правові підстави для розширення українсько-польського співробітництва в оборонній галузі, зокрема, за напрямками: військовий зв'язок та інформаційні системи; проведення науково-дослідних робіт для потреб збройних сил; оборонна політика та планування; логістичне забезпечення збройних сил; проведення військових інженерно-технічних робіт; військова інфраструктура; розробка, модернізація, виготовлення та поставки оборонного обладнання, співробітництво у сфері оборонної промисловості; операції сил спеціального призначення; інші напрями співробітництва за взаємною згодою сторін.

Порошенко подякував польській стороні за ефективну військово-технічну співпрацю і за зразкове, за його словами, створення і реалізацію спільної литовсько-польсько-української бригади, що, як сказав президент, є прикладом ефективної військової співпраці і координації дій у галузі безпеки.

Президент України перебуває в Польщі з офіційним візитом, у перебігу якого, зокрема, відбулися його зустрічі з польським керівництвом.

Радіо Свобода

США

Сенат США схвалив збільшення допомоги Україні у сфері безпеки – Чалій

08.12.2016

Сенат США ухвалив бюджет на наступний рік, у якому передбачене збільшення безпекової допомоги Києву до 350 мільйонів доларів, повідомляє посол України у Вашингтоні Валерій Чалій.

«Сенат США вслід за Палатою представників переважно більшістю голосів схвалив «Бюджет США на 2017 рік на потреби національної оборони». Попри скепсис деяких українських політиків, що ходили переважно навколо Капітолійського пагорбу, результат є! Рішенням Конгресу США збільшено безпекову допомогу Україні до 350 мільйонів доларів», – написав Чалій 8 грудня на своїй сторінці у Facebook.

Після ухвалення Сенатом і Палатою представників і законопроект має підписати ще президент США.

На початку грудня у посольстві України у США повідомили, що Конгрес Сполучених Штатів Америки має намір збільшити допомогу Україні у сфері безпеки до 350 мільйонів доларів у 2017 році.

За даними посольства, перелік видів допомоги розширено за рахунок внесення до нього надання засобів і технічної підтримки для розробки цілісної системи моніторингу державного

кордону України, а також допомоги у підготовці штабних офіцерів та вищого військового командування ЗСУ.

Минулого місяця три юристи-міжнародники зі значним досвідом роботи в Україні: Джеффри Берт, Джеймс Гітч, Пітер Петтібон та Томас Шиллінглоу запропонували обраному президентові США Дональду Трампу стратегію дій щодо України. Згідно з нею, Росія, США, Європа й Україна могли б спільно спланувати та створити пакет фінансової допомоги задля забезпечення економічного відновлення України.

У разі ухвалення згаданого закону адміністрація президента США матиме право надати Україні допомогу на визначену суму, серед того й летальною зброєю, але не зобов'язана цього робити. Схоже положення про дозвіл надати Україні летальну зброю є й у бюджетному законі, що чинний нині. Президент Барак Обама послідовно відмовляється надавати Україні летальну зброю, хоча в його адміністрації не виключають такої можливості в разі широкого нападу на Україну з боку Росії.

Радіо Свобода

Опір російській гібридній війні

АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ

США виявились не готовими до гібридної війни з Росією

Президент США Барак Обама доручив переглянути і оприлюднити повний огляд всіх матеріалів про втручання Росії у перебіг президентських виборів у США.

Таке рішення Обама ухвалив у відповідь на тиск з боку своїх соратників з Демократичної партії, які вимагають розсекретити пов'язану з цією ситуацією інформацію. 9 грудня радник Обами Ліса Монако повідомила журналістам, що матеріали також представлять законотворцям та громадськості¹⁹. Американська медіакорпорація NBC News повідомила, що представники розвідувальних служб США вважають: президент Росії Володимир Путін був особисто причетний до таємної кампанії Росії щодо втручання у президентські вибори у США²⁰. Ця інформація була відома американським спецслужбам ще у вересні місяці але тоді було прийнято рішення не оприлюднювати цю інформацію щоб не впливати на перебіг президентських виборів.

При цьому сам Б.Обама не вважає що цією підривною операцією керував особисто В.Путін. У відповідь на це запитання він відповів: «Мало що стається в Росії без Володимира Путіна. Це дуже ієрархічна діяльність. Особливо, коли йдеться про втручання у США»²¹.

Д.Трамп також послідовно відхилив висновки розвідувального співтовариства про російському хакерства. "Я не вважаю, що вони заважали" на виборах, він сказав в інтерв'ю журналу Time на цьому тижні. Хакерство, сказав він, "може бути Росія. І це може бути Китай. І це може бути якийсь хлопець у своєму будинку в Нью-Джерсі" ²². ЦРУ також схильна вважати, що Росія втрутилася в

¹⁹ Обама доручив оприлюднити огляд щодо втручання Росії у вибори. <http://glavcom.ua/news/obama-doruchiv-opriyludniti-oglyad-shchodo-vtruchannya-rosiji-u-vibori-387257.html>

²⁰ Обама заявив, що попередить Росію щодо подальших кібератак на США <http://detector.media/infospace/article/121545/2016-12-17-obama-zayaviv-shcho-poperedit-rosiyu-shchodo-podalshikh-kiberatak-na-ssha>

²¹ Там само.

²² SECRET CIA ASSESSMENT SAYS RUSSIA WAS TRYING TO HELP TRUMP WIN WHITE HOUSE. [HTTPS://WWW.WASHINGTONPOST.COM/WORLD/NATIONAL-SECURITY/OBAMA-ORDERS-REVIEW-OF-RUSSIAN-HACKING-DURING-PRESIDENTIAL-](https://www.washingtonpost.com/world/national-security/obama-orders-review-of-russian-hacking-during-presidential/)

президентські вибори, щоб допомогти Дональду Трампу перемогти, а не просто, щоб підірвати довіру до виборчої системи США²³.

Звісно, ця доповідь не змінить результатів виборів, адже вона буде представлена вже новому президенту Дональду Трампу. Проте чого не збагнули в США, так це реальних результатів цієї операції в контексті гібридної війни Росії проти Заходу. По-перше, американці не усвідомили реальній самої гібридної війни Росії проти США та її далекосяжних наслідків. Вони схильні розглядати її як хуліганство хакерів, чи кібератаки абстрактної мережі.

По-друге, США не усвідомили, що метою операції було створення ситуації хаосу у виборчій системі США. Як зазначає колишній радник Путіна Гліб Павловський: "Звичайно, Кремль любить сам факт такої атмосфери хаосу. Тому що ми торговці хаосу. Ми продаємо його, і тим більше хаосу є в світі, тим краще це для Кремля"²⁴. І цього хаосу Росія в значній мірі досягла.

Цей хаос посіяв сумніви у правильності голосування комітету виборщиків. Тепер Д.Трамп як президент буде відчувати брак легітимності, а від так – залежність від Росії. Американці стануть менше довіряти своїй виборчій, а значить і політичній системі США. Власне це і є стратегія Росії по руйнуванню і послабленню США з середини.

CAMPAIGN/2016/12/09/31D6B300-BE2A-11E6-94AC-3D324840106C_STORY.HTML?UTM_TERM=.506C088BDEB8

²³ Ibid.

²⁴ Moscow has the world's attention. For Putin, that's a win.

https://www.washingtonpost.com/world/europe/the-kremlin-likes-the-hacking-attention-but-not-the-blame/2016/12/14/65279738-c177-11e6-92e8-c07f4f671da4_story.html?utm_term=.9768fba9a0cf